

Pesten onder Leerlingen met Autisme Spectrum Stoornissen op de Middelbare School:

de Participantrollen en het Verband met de Theory of Mind.

Bullying among Students with Autism Spectrum Disorders in Secondary Education:

Participant Roles and their Relation to the Theory of Mind.

Anja Thomassen

Augustus 2012

Scriptiebegeleider: Dr. T. Houtmans

2^e begeleider: Dr. T. Völlink

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting gezondheidspsychologie

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave	Pagina
Samenvatting en keywords	3
Summary and keywords	5
1. Inleiding	7
1.1 Pesten	8
1.2 Participantrollen bij pestgedrag	10
1.3 Autisme spectrum stoornissen	16
1.4 Theory of mind	17
1.5 Autisme spectrum stoornissen en pesten	19
1.6 Intelligentie, sekse en leeftijd	20
1.7 Onderzoeksopzet en hypotheses	20
2. Methode	23
2.1 Onderzoeksgroep	23
2.2 Meetinstrumenten	24
2.2.1 <i>De P.R.Q. vragenlijst</i>	24
2.2.2 <i>De theory of mind vragenlijst</i>	26
2.3 Procedure	28
3. Resultaten	32
3.1 Participantrollen en T.O.M. scores	32
3.2 Voorspellers van de T.O.M. scores	33
4. Discussie	34
Literatuurlijst	38
Bijlagen:	
I	Vragenlijst pestgedrag
II	Brief aan ouders
III	Brief aan scholen
IV	Vragenlijst Theory of mind met scores

Pesten onder Leerlingen met Autisme Spectrum Stoornissen op de Middelbare
School: de Participantrollen en het Verband met de Theory of Mind.

Anja Thomassen

Samenvatting

Achtergrond

Leerlingen met Autisme Spectrum Stoornissen (A.S.S.) op de middelbare school, die in een speciale klas zitten met andere leerlingen met A.S.S. hebben allemaal een verleden in het reguliere onderwijs waarin zij gepest werden (Hasper, 2009). In het regulier onderwijs blijkt dat er in pestsituaties zes participantrollen zijn (Salmivalli, Lagerspetz, Björkqvist, Österman, & Kaukiainen, 1996). De vraag is in hoeverre onder leerlingen met A.S.S. dezelfde participantrollen zijn als bij leerlingen zonder autisme.

Doel

In dit onderzoek wordt uitgezocht of de participantrollen ook onder leerlingen met A.S.S. voorkomen die op basis van hun diagnose bij elkaar geplaatst zijn. Verder wordt er onderzocht of de Theory of Mind (T.O.M.), zoals die bij A.S.S. vaak gebruikt wordt, invloed heeft op de participantrol die een leerling inneemt in een pestsituatie.

Deelnemers en procedure

Er werden in Nederland 421 leerlingen met A.S.S. onderzocht, allen geplaatst in speciale klassen voor leerlingen met A.S.S. in het middelbare onderwijs en tussen de 12 en 18 jaar. Per klas moesten zij individueel vragen beantwoorden.

Meetinstrumenten

De leerlingen vulden twee vragenlijsten in: Een schriftelijke vragenlijst over pestgedrag (de P.R.Q.), die leidt tot nominaties voor pestrollen en is ontwikkeld door Salmivalli et

al., (1996) en een vragenlijst via de computer voor de T.O.M. meting , die werd ontwikkeld door Happé en Frith (1996).

Resultaten

Het blijkt dat de participantrollen ook onder leerlingen met A.S.S. voorkomen, maar in wat andere verhoudingen dan bij leerlingen zonder diagnose. De Theory of Mind (T.O.M.) is een theorie die bij onderzoek naar A.S.S. veel gebruikt wordt omdat deze een groot deel van de sociale vaardigheden en inzichten verklaart, die bij leerlingen met A.S.S. ontbreken of in kleine(re) mate aanwezig zijn dan bij leerlingen zonder diagnose. Leerlingen met verschillende participantrollen hebben een vergelijkbare score op de T.O.M. vragenlijst.

Conclusie

Sociale inzichten zoals gemeten via de theory of mind vragenlijst hebben geen relatie met het al dan niet voorkomen van de pestrol. Verder is er in deze scriptie bekeken of intelligentie, sekse en leeftijd de score op de T.O.M. vragenlijst beïnvloeden. Deze variabelen blijken meer invloed te hebben op de score op de T.O.M. vragenlijst dan de participantrollen. Uit de rolverdeling bij het pesten, van de leerlingen met A.S.S., blijkt dat de leerlingen wat minder betrokken zijn bij pestsituaties, dit zou kunnen komen doordat zij vanuit hun A.S.S. minder betrokken zijn bij klasgenoten.

Keywords: ASS (Autisme Spectrum Stoornissen), TOM (Theory Of Mind) , participantrollen, pesten.

Bullying among Students with Autism Spectrum Disorders in Secondary Education: Participant roles and their relation to the Theory of Mind.

Anja Thomassen

Summary

Background

Students with Autism Spectrum Disorders (A.S.D.) in secondary education, in special classes with other A.S.D. students, have a history of having been bullied while in regular education in common (Hasper, 2009). In bullying situations in regular education, six participant roles occur (Salmivalli, Lagerspetz, Björkqvist, Österman, & Kaukiainen, 1996). The issue is: do the same roles, present among students without A.S.D., also occur among those with A.S.D.?

Aim

This research investigated the occurrence of participant roles among students with A.S.D., brought together based on their diagnoses. Furthermore. The question was whether the Theory of Mind (T.O.M.), as often used in connection with A.S.D., affects the participant role adopted by a student in a bullying situation.

Participants, procedure

This research involved 421 students with A.S.D. in the Netherlands, all between 12 and 18 years old, in special classes for students with A.S.D. in secondary education. All students of each class individually had to fill out questionnaires.

Measuring instruments

Students had to fill out two questionnaires: one on paper about bullying behaviour (P.R.Q.), which led to nominations for participant roles (Salmivalli et al., 1996) and a second questionnaire, on a computer, about the T.O.M. (Happé & Frith, 1996).

Results

All participant roles do occur among students with A.S.D., although the frequency of occurrence of the separate roles slightly differs from that among students without this disorder. The T.O.M. is often used in A.S.D. research, because it explains the main part of social skills and awareness, (partially) lacking in students with A.S.D., compared to students without this diagnosis. Students with different participant roles had similar scores on the T.O.M. questionnaire.

Conclusion

Social awareness as measured with the T.O.M. questionnaire has no relationship with having a specific participant role in bullying behavior. This essay also investigates the effect of intelligence, sex and age on the T.O.M. questionnaire scores. For the height of the scores on the T.O.M. questionnaire these factors turn out to be more important than the participant roles. Students with A.S.D., choose participant roles to a greater degree that show them to be slightly less involved, possibly as, because of their A.S.D., they are less involved with their classmates.

Keywords: ASD (Autistic Disorders, TOM (Theory Of Mind) , participant rolls, bullying